

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul folii e scăzut la numai
32 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foia Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit. — În Jugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Jol

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foia Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 2 dollari. Banii se trimite
la dl John I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foli
la Orăștie se dă de știre prin o carte postală.

UNELE—ALTELE

Din Basarabia.

— Lumini și umbre. —

Nicăiri pe pământul României întregite, nu e lupta așa de grea între luminile vieții nouă, românești, și între umbrele trecutului, ca în Basarabia cea cotropită de polomida întinsă peste ea în chip de „cultură rusească”... Oamenii crescuți, ba și covârșitoarea parte a tineretului cu carte (de cea rusească), sunt încă foarte streini de cultura și limba românească și nu simt decât prea puțină atragere pentru ea.

De curind I. Preasfințitul Metropolitan Primat dela București, Dr. Miron Cristea, a cercetat și Basarabia, oprindu-se la Chișinău, unde a văzut, între altele, Școala Normală de fete (pregătitoare de învățătoare). Se creștea nu mai puțin ca 800 de Moldovence tinere, pentru a fi învățătoare la școlile populare românești din Basarabia. Dela Chișinău I. P. S. s'a dus la sate. Dupa slujbă bisericească frumoasă, le-a vorbit Moldovenilor despre trecutul lor, despre timpul de față și despre cel viitor, turnându-le suflet și credință din sufletul și credința Sa față de acel viitor, și mișcându-le inimile prin cuvintele de căldă mângăere și de îmbărbătare la credincioasă alipire către noua patrie, care nu e alta, decât mama lor cea adevărată, nu măștihozia, mama de care fuseseră ei deslipiți peste o sută de ani și puși să sugă la sinul mașterei.

Cînd a gătat cu slujba și cu vorbirea, nu într'un loc i s'a întimplat I. Preasfințitului Metropolitan să i vie aproape cîte-un cinstit uncheg Moldovean și să-i zică:

— D'apoi Preasfințite, preasfințita ta trebuie că ești de pe aici de pe la noi, că așa grăești, de toți te procepem și ne place foarte, — da aștia ai noștri (preoții și cărturarilor lor) nu ne pot vorbi dafel la înțeles. Unde-ai stat pîn'acum de nu te-am știut și nu te-am simțit?

Ce mult spune această întrebare, a cinstitului om din poporul basarabean, că: unde-ai stat de nu te-am simțit?... Ce viu arată ea, că sufletul bun, nestruciat și nelustrat, neperdat nici după 120 de ani de robie din cele mai cumplite, a țăranelor moldoveane, — căduta mereu după sufletul frate luminat al cărturarilor săi cei adevărați,

al preoților săi cei nelustrănați, — doar că... nu-l găsea! Și acum, auzind grăul mîngăios al unui Arhierou, de fel din Ardeal, cu suflet trăit în suferințe la fel, — l'a îmbrățișat cu toată dragostea, și crezîndu-l de al său, l'a întregit: „Dar unde-ai stat de nu te aflau sufletele noastre care te căutau, ca să fi alergat de mult la tine, ca să-ți sorbim mîngăerile și îmbărbătările!”

Acesta e sufletul dela țară.

Dela orașe însă, — știri dureroase. Orașele de frunte, ca Chișinău, sunt și azi conduse de cete de dușmani ai acestui cinstit suflet moldovenesc!.. Abia de curind un ziar din Chișinău se plîngea, că la primăria acelu oraș, și azi totul merge pe rusește! Cu limba română nici nu poți străbate prin toate cancelariile primăriei!.. Abia acum un slujbaş, deși de neam strein și el, dar aflînd din cale-afară străduindu-se să înțeleagă acest lucru, a propus să se țină cursuri (școală) cu slujbașii primăriei, pentru a învăța românește!

Față de astfel de îndărătnicie cerbicească, — trebuie pusă o mână tare, care să înmoaie cerbicea rusească și să așeze la locul său vaza ce trebuie să o aibă ori unde statul român și limba lui!

A, mai fi îngăduitori și acum, după 4 ani de stăpînire românească, nu se mai chiamă că e înțelepciune, ci altoava.

Un nou stîlp de foc, la hotar.

— Capela dela Halmi. —

Comuna »Halmeiu«, azi Halmeiu, din sus de orașul Sătmar în marginea de jos a comitatului Ugocea, era pentru noi Români de tot streină. În lista comunelor în cari avem Români, nici nu era înșirată. Acum, întinzîndu-se hotarul țării pînă dincolo de »Halmi«, spre Seleușul-Mare, Halmi a ajuns comună de hotar și gara (stația) ei, stațiune de vamă între România și Ungaria. Și așa s'au adunat acolo Români numeroși, ca slujbași de căi ferate, ca slujbași de vamă, ca poliție, ca armată. Și ei de 4 ani n'aveau un locaș dîmnezeesc unde să-și plece genunchele și fruntea lor spre Domnul, mulțumindu-i că i-a dus și i-a făcut stăpîni pînă la acel punct de hotar. În comuna cu 460 case și cu 4000 locuitori, era numai biserică romano-catolică maghiară, reformată maghiară, greco-

catolică ruteană de-a Hajdudorogului, adecă maghiarizată, și una jidovească.

De Duminecă în 2 Iulie înceace, Halmeiul are bucuria de-a avea și o biserică-capelă românească, care a fost sfințită cu frumoasă sărbare de Preasfințitul Episcop al Oradei-Mari, Roman Cjorogariu. A luat parte armata, deregătoriile, tot poporul credincios ce s'a așezat pîn'acum în acest punct depărtat de hotar și 3 preoți cu popor venit din satele vecine. Părintele Episcop a rostit o simțită și fericită vorbire de mulțumire lui Dumnezeu și credincioșilor din Halmeiu, cari au făcut totul ca să aibă această casă de închinare românească, ca un nou stîlp de foc, luminător la hotarele țării mărite.

Bucurie mare

Ne vestește gazeta »Primăvara« că în comisia de statorire a graniței dintre Jugoslavia și România s'a ajuns la înțelegere, ca comuna mare Beba-veche cu vre-o 3200 locuitori, dintre cari 2400 Români, așadar comună foarte puternică românească, care prin linia trasă la Paris, se dase Sârbiei, — să fie trecută la România! În câteva zile Beba va fi înapoiată României, ca un semn al bunei înțelegeri dintre cele două țări, cari nu doresc să aibă puncte de frecări, ci chiar de bună pace între ele, și așa comune ce pe nedrept sunt de-o parte ori de alta a graniței pe aproape, se trec unde le e locul după dreptate.

Tot mai avem

irați nenorociți ținuți în închisoare în Ungaria... Guvernul unguresc a spus că iar da napoi României, în schimbul unor prinși unguri, închiși în România. Dar fiindcă înțelegere asupra acestui schimb încă nu s'a putut încheia, — nenorociții Români din temnițele ungurești, ci-că au spus că încep »greva foamei«, — adecă nu vor mai primi mîncare, vîind mai bine să moară de foame, decât să mai sufere, nevinovați, grozava robie maghiară.

Lucruri urîte.

— De-ale alegerilor. —

La Carășeu fiind luptă mare între Partidul Național și cel Liberal, s'au petrecut iar lucruri urîte: Fiindcă Partidul Național e ră mai tare și candidatul său Dr. Voicu Nișescu

ieșea biruitor, față de Dr. Tripon, liberal, oamenii guvernului au făcut ce-au putut, ca să zădărnicească alegerea cea dintîi. Iar pentru a dona alegere au pus zina așa fel, ca — să nu știe și Partidul Național pe cînd e pusă. Ei să aște de ziua candidării numai după ce a trecut ea! Așa apoi, sub cuvînt că contra-candidat față de Dr. Tripon nu s'a înștiințat nimenea, — au vestit „ales” cu toate glasurile pe Dr. Tripon. — care negreșit cădea, într'o alegere adevărată față de Voicu Nișescu.

Ce lucruri urîte sunt alegerile și ce patimi, ce suflete întinsecate de ură, scot ele la iveală!..

Scrisori.

Din Rupea (Cohalm).

Cum era sub stăpînirea streină, și în comuna în care cel vre-o 1000 de Români se cam perdeau printr celelalte 2000 de Germani (Sași) și unguri. Doar că aveau aci o parohie și școală gr.-cat. și un protoplat și școală gr.-orientală, primare (elementare).

După război însă, starea Românilor s'a schimbat mult în bine.

Azi în Cohalm avem: Un Gimnaziu, a cărui cele dintîi 2 clase au fost în plină lucrare în anul școlar de față, avînd 84 elevi! În lipsa de zidire proprie, clasele începătoare ale gimnaziului au fost adăpostite în școala primară gr.-or. Dar încă în toamna anului trecut 1921 s'a început zidirea unui edificiu anume pentru Gimnaziu, și în anul viitor credem că va fi terminată și dată folosinței.

La gimnaziu au funcționat 3 profesori: Dl Eusebin Jemms, ca Director, apoi dozoarele Virginia Nanu și Ana Brauer, profesoare. Examenul dela 25 și 24 Iunie arăta un spor alievei frumos, toată lumea rămânînd deplin mulțumită de cunoștințele dovedite de elevi. Efortia școlară a dat premii elevilor buni, cari au fost împărșite în chip sărbătoresc.

Dînd flecăruia ce e a lui, mîrturisim cu plăcere, că vrednicia de a ne putea mîndri aci cu un gimnaziu românesc, e a conducătorilor noștri iubitori de popor, cu dl K. Iosif, Directorul băncii „Cetatea” care de aci a pornit, și a domnilor preoi Eugea Ciungan, Dr. Virgil

Mircea, Ioan și Ilie Maffei, apoi a dlui profesor I. Ursu, fost deputat al Cohalmului, cari alinau stăruind până s'a hotărât în 1920 înființarea acestui Gimnaziu.

Avem apoi o Școală de meserii, în care elevii au făcut spor foarte îmbucurător. La examen s'a arătat expoziția de lucruri a elevilor, care a făcut cinste dlui director I. Trelea și ajutoarelor sale, ca și elevilor.

Avem încă o Școală primară de stat cu 3 învățători vrednici: Zah. Borcoman, director, dl Andrei Boeriu și dna Sultana Borcoman, învățători. Examenul dat sub președinția dlui primprețor I. Maffei a înveselit inimile. Frumoasa expoziție de lucruri de mână a băieților instruiți de inv. Stolca, și a fetițelor instruite de dna Borcoman, au arătat marea străduință a copiilor și pricepera instructorilor, spre lauda tuturor. Lacheerea anului s'a făcut cu o drăgălașe sărbătoare, la care dl primprețor a rostit o frumoasă vorbire despre omul care „având carie, are 4 ochi, doi al trupului și doi, și mai frumoși, al sufletului”...

Avem apoi o Grădină de copii, încredințată conducerii doarei Emilia Lungu, care prin examenul dat la 25 Iunie s'a dovedit harnică și pricepută îndeplinitoare a glugașei dsale chemării.

Așa se înfățișează „Cohalmul” de odinioară, Rupea românească de azi. După 4 ani de stăpânire mesccrește, sporește, înfloreste, și ne face să legăm cele mai frumoase nădejdi de viitorul nostru! Ajute D-zeu.

Un oaspe al examenelor.

Știri politice

Luptele între partidele politice sunt tot strașnice, inversunată. Acum vara însă ele mai mult se pregătesc, ca la toamnă să se dea ciocnirile cele mari.

Partidele de împotriva, prea răstăpătate și desbinată între ele, cearcă să se apropie de o altă, pentru a ajunge a fi o putere mai luată în seamă, decum sunt azi.

Partidul Generalului Averescu se scrie că s'a unit cu Partidul lui Marghiloman, adică luptătorul împotriva Nemților cu ocrotitorul acelorora în zilele cele mai amare pentru țară. Se scrie că unirea se face așa, că șefia (conducerea) s'o aibă tot dl General Averescu, iar Marghiloman Ministru de Externe.

În felul acesta Generalul Averescu și Marghiloman, cred, că în ziua căderii liberalilor dela putere, M. S. Regele le va încredința lor noul guvern, și că însuși dl Brătianu va sfătui pe M. S. Regele, ca acestora să dea guvernul, ca vechi politicieni din vechiul Regat.

Soartea bisericilor și școlilor românești din Banatul srbesc.

Guvernul românesc și cel srbesc n'au înțeles să numească o comisie din zoli ai României și ai Sârbiei,

cari să chibzuiescă împreună asupra sorții școlilor românești din Banatul trecut la Sârbi și a celor srbesti rămase în Banatul românesc.

Se pare că înțelegerea va fi asta: Ce drepturi dau Românil, școlilor și bisericilor srbesti rămase în România, aceleași drepturi le vor da și Sârbii școlilor și bisericilor românești trecute la Sârbi. Dar nu și Românilor din Valea Timocului, vre-o 300 ori 400 de mii, cari se țin demult de Sârbi și cari n'au nici biserică, decum școală românească, ci numai srbescă. De a da și acelor biserică și școală națională Sârbii nu vor să audă.

Acela când au voce, la vre-un praznic să asculte o rugăciune românească trec Dunărea în România, și o ascultă...

Omul plănuește, soartea hotărește.

Eră după războiul aspru dintre Ruși și Turci în 1878. Rușii, lăudăroși ca totdeauna, dar și slăbăniși și lași la război, porniseră cu gură mare asupra Turcilor, dar eră pe-aci pe-aci să fie azvârliți de-a berbealecu în Dunăre, — cind, la rugămintile desnădăjduite ale lor, le sări întru ajutor România, și cu 40 mii de dorobanți, hotărî soartea războiului, scoțându-i pe Ruși biruitori din el.

Și nasul Rușilor, care tare se tîră pe pământ, iară se ridică sus în vînt!..

Cind la împărțirea darurilor biruinței, în loc să dea României o răsplătă bună, îi cerură napoi ca să dea însă al Basarabiei, cele 3 jumănia s'a împotrivit, a tipat. Rușii atunci au amenințat pe mintuitoarea lor că — dacă se mai împotrivesc, nu mai ies din țară armatele rusești cari o umpluseră, retrase de peste Dunăre...

Atunci conducătorii țării au văzut că tovarășii lor de arme, le e o primejdioasă dușmană, de care are să se teamă mai mult ca de orice vrășmaș depărtat. Că asta, vecina dela miază-noapte, poate într-o zi să-și ascute dinții chiar împotriva ei, a României. Și de teama acestui gînd, România a hotărît a și zidi puternice întărituri în jurul Bucureștilor și alt rînd de cetăți în Moldova cu fața spre Rusia...

Și au zidit întăriturile în jurul Bucureștilor după cele mai înaintate planuri ale unor meșteri ingineri francezi. Brîul de întărituri, cuprinde 18 sate din jur, fiecare prefăcut într-o cetățuie strașnic întărită, cu fața în afară, cu gurile tunurilor îndreptate înainte. Dela o cetățuie (zisă „fort”) la alta duce o linie ferată bine ascunsă prin pomi și arbori ce o dosesc, dar ea trece și prin păduri adevărate, a-nume prin 7 păduri mari a alor 7 sate. De 70 kilometri e de lungă linia forturilor, brîul de oțel al Bucureștilor.

Cind l'au făcut și multă vreme după aceea, se ținea, că Bucureștii e una din cele mai puternice cetăți din toată lumea, întărit după cele mai nouă descoperiri ale științelor militare. Multe milioane s'au înmormîntat în acele întărituri. Dacă dușmanul putea fi oprit în fața lor, — cetatea București putea trăi încă ani de zile, oșoi satele din lăuntrul brîului de apărare, îl puteau hrăni...

Dar veni războiul acesta mare din 1914-1918, — și el dovedi lumii, că multe lucruri nu mai sînt pentru ce s'au pregătit, căci știința militară le-a întrecut și ele s'au învechit!.. Veniră tunurile-cu tragere lungă până la 20-30 și 40 kilometri, — și cu aceea fără să te fi apropiat de brîul de forturi a Bucureștilor, — puteai trage nu asupra forturilor numai, ci oblu în inima orașului pe care ele credeau a-l apăra.

Și atunci văzurăm lucrul neașteptat: Cind armatele române, după lupte eroice și brave în cîmpul deschis de lângă București, s'au văzut copleșite de puterile celor 4 dușmani (Germani, Austro-Ungari, Bulgari și Turci), ele nu se mai tîpilară la spatele forturilor și nici nu mai încercară apărarea orașului din șanțurile acelorora, ci — se traseră napoi spre lăuntrul țării, ca să nu dea prilej dușmanilor a trage în orașul București și a-i face pagube negrăite.

Căci forturile lui, nu-l mai puteau apăra.

Iar azi — lumea la București începe a se gîndi: cum s'ar putea folosi mai cu bine brîul de forturi ale Bucureștilor cu linia lor ferată azi lăsată în părăsire?

Și un gînd bun le-a venit unor gazetari. Ei zic:

Linia asta ferată, care eră menită (sortită) a duce gloanțe și arme pentru ucidere la zeci de mii de oameni, — să fie prefăcută în linie ferată ce dă viață și sănătate la zeci de mii de oameni!

Anume: Să fie dată folosinței, zidindu-se pe ea stațiuni la puncte potrivite, așa fel, ca satul din apropierea acestui drum de fer al Bucureștilor, să se poată folosi de căminul ferat, pentru a veni la București cu hrăne, cu poame, cu animale, cu tot ce rodește gospodăria lor. Vor fi ajutate în acest fel mult și acele sate în trailul lor, dar și mai ales Bucureștii însuși. Vor răsări și vor înflori în jurul Bucureștilor zeci de ferme (moșii cu gospodării economice) cari vor hrăni bine și ușor marea oraș.

Iar pentru orașenii cari nu pot merge toți pe săptămâni și pe luni de zile vara la Sinaia, la Predeal, la Călimănești, la Govora sau cum mai chiamă locurile cu dulci răcori din minunații munți ai Moldovei și Munteniei, — pentru acestia linia din vorbă va fi o adevărată fericire: vor putea și ei să meargă macar pe o zi, pe două, Dumineca și sărbătoarea, până la punctul cutare lângă satul cutare, să soarbă aerul curat de câmpie, sau până în pădurea cutare, să guste un cîș de dulce răcoare și să bea o apă de izvor prăscăpăt. Se vor desvolta atunci în aceste păduri, în aceste câmpii, locuri a-nume întocmite pentru a petrece un cîș două, o zi două de odihnă plăcută, în lunile ferbinți ale verii.

Și acest brîu de forturi, cari erau menite a duce moarte la unii și mii de oameni, — se vor preface într'un brîu dătător de viață și de sănătate la mii și mii de oameni.

SFAT BUN

Românii sprijiniți Loteria „Asociației” dela Sibiu, cea mai mare întreprindere culturală a țării, care vrea să-i schimbe fața: 1) „înveșnicind în bronz ori în marmoră amintirea tuturor oamenilor și faptelor mari din trecutul nostru!”, — 2) ridicând Case Naționale, cu muzee și biblioteci mari

în 32 orașe; — 3) înzestrând fiecare comună românească cu carte dătătoare de lumină; — 4) întemeind Fonduri pentru asigurarea acestor lucrări și în viitor; — 5) întregindu-se în sfârșit Casa Națională Centrală din Sibiu.

Cine cumpără biletele (lozurile) acestei loterii, cari se găsesc puse spre vânzare la toate băncile noastre mai de seamă, sprijinește cultura națională și poate să aibă și câștiguri frumoase.

Mai sunt trei trageri, la care se impart câștiguri în sumă de:

4. 5000, 000 (patru milioane cinci sute mii) Lei, și anume: 2 câștiguri de câte 100,000 Lei, 6 de câte 50,000 Lei, 12 de câte 25,000 Lei, 30 de câte 10,000 Lei, 60 de câte 5,000 Lei, 400 de câte 1,000 Lei, și alte mii câștiguri mai mici.

Viitorarea tragere e la 31 Decembrie 1922. Tot al cincilea număr câștigă! Grăbiți și cumpărați!

Luaji mai ales pe numele copiilor vostri și le cercați norocul.

La tragerea întâie din Dec. 1921 au câștigat 40,000 de lei, cu tot atâtea lozuri!

NOUȚĂȚI

Noul episcop al Lugojului, Dr. Alex. Nicolescu va trece Sâmbătă cu trenul de 9 și jum. prin stațiunea Orăștiei spre Lugoj, unde se va instala (va fi așezat în scaunul său de Arhieren) în chip sărbătoresc Duminecă la 16 luna curentă.

La gara din Orăștie va fi întâmpinat cu bucurie de autoritățile din oraș și de credincioșii săi.

Daruri frumoase. Dl Petru S. Chirilă, Român din Lancrăm, care e acum în America, a dăruit bisericii din satul său două olopote prețioase. Un al 3-lea cîș a fost dăruit bisericii din Lancrăm de văduva Ioana Blaga în amintirea soțului ei. — Lăudate sunt prin sine faptele acestor oameni, buni creștini.

Ajunși la jumătatea anului (1 Iulie vechiu), rugăm pe cinstiții abonași cari n'au plătit foile decât până la 1 Iulie, să trimită plata și pe jumătatea a doua, căci nu putem lucra cu credit în aceste zile de scumpete. Cei ce mai au și ceva restanță pe jumătatea întâie, s'o adaugă și pe aceea.

— Bine voii a poști și pe alții să se aboneze, cu prețurile arătate în capul foii.

Elevii școlii primare din Baia-de-Criș, au adunat între ei 70 Lei, pe cari i-au trimis pentru orfanii minerilor morți în nenorocirea dela Lupeni.

Omorți de trăznet. În 27 Iunie descărcându-se o furtună mare asupra comunei Chîșindia, din jud. Arad, trăznetul a omorît pe loc 3 țărani din acea comună cari erau la lucrul câmpului. În mormântarea tuturor s'a făcut cu mare jale, de cătră mai mulți preoți, cheltuielile fiind purtate de dl Dr. Sablin Dan, avocat.

Pentru un om vrednic, Am primit la Redacție o scrisoare iscălită de 12 cetățeni din comuna Hon-

col, jud. Hunedoara, prin care ne roagă să mulțumim și pe calea presei bătrînului învățător *Di Alexandru Iovan*, care timp de peste 40 ani a slujit cauza culturii în acea comună. Pensionat, de cîtiva ani a revenit la post și, în lipsă de alt învățător, instruește acum pe nepoți, după ce au trecut prin școala lui părinții și bunicii. Să-l țină Dumnezeu să-și facă slujba cu bine încă mulți ani.

Holeră s'a ivit în citeva comune din jurul Bucureștilor.

Fabrica de sticlă în Turda. Cu plăcere aflăm că Fabrica de sticlă din Turda, care e cu totul românească și a costat până acum peste 11 milioane Lei, — va fi pînă în toamnă terminată de tot și va putea începe să lucreze. Va putea da două vagane de sticlă pe zi, numai butelii (sticle pentru beuturi) în toate mărimile.

Pentru ajutorarea celor loviți de poporul dela Năsăud s'a format un Comitet de ajutorare, care roagă toate inimile simțitoare a trimite ajutoare. Cetitorii noștri cunosc marea nenorocire care a răpît 22 vieți omenești, a prăbușit vre-o 40 de case și edificii economice și a spălat avutul a sute de familii. Rugăm pe toți căji pot, să le trimită ajutorul lor, la adresa dlui *Emil Tișca*, vicepreședintele comitetului de ajutorare, director de bancă în Năsăud.

Cei ce ar binevoi să adune și n'au lista, pot primi și dela Redacția noastră listă.

Prețul zahărului s'a urcat în săptămîna trecută dintr'odată foarte mult: dela 22—24 Lei la 28 și 30 Lei. Ziarele economice prietenoase spun că urcarea vine de acolo, că în Germania s'a gătat zahărul și ea a fost nevoită să cumpere cîtătimii mari ori-unde l'a găsit. Negustorii speculanți s'au folosit de prilej, și — au urcat cît au putut prețul.

Dar, spun aceleși foi economice, la toamnă prețul zahărului va scădea negreșit căci anul fiind bun și sfecle afându-se destule, — fabricile noastre vor avea zahăr destul și l vor putea da ieftin.

Școala medie de fete a Statului din Orăștie, aduce mulțumiri acelor cari au avut bunăvoința să contribuie pentru primăria elevelor singurincioase dela această școală:

Banca „Ardeleana” a dăruit 100 Lei, I. I. Vulcu, Anuța Dr. Vlad, Muntean, 50 Lei; N. N., Dr. S. Orbonaș, Măloara Dr. Deac, câte 40 Lei; Damian 25 Lei; Dr. Dobo, M. Moța, I. Branga, v.d. Mirowitz, Val. Dicu, Col. Constantinescu, Col. Colomijczyk, Maior Caba, T. Vulpe, câte 20 Lei, alții sume mai mărunte, pentru cari se aduce tuturor călduroase mulțumiri.

Pentru Orfelinaf. Nicolae Urițescu lui Crăciun din Vinerea, țărăn fruntaș, Implinit 40 ani dela căsătorie, și-a adunat a doua zi de Basalii pe fiii și nepoții săi pe lângă tine, să sărbeze cu bucurie această zi. Din fericitul prilej, cei ai familiei și au adus aminte de sărmanii copii ai căror părinți au murit prea de vreme în războiul păgân ce trecea și au dăruit, unii 20 Lei alții 15 Lei, care cît a putut, adunînd de tot 150 Lei, pe cari i-au trimis Or-

felinatului din Orăștie. Fie pomenită cu laudă fapta lor.

Regimentul 92 Inf. Orăștie cantă muzicanți gagiști (pe plată) Condițiunile de angajare se pot cere dela Regiment.

Dela Școalele de ofițeri. Se aduce la cunoștința tinerilor, că hotărîrea Ministerului de Războiu Nr. 472 și 473/922 cu condițiunile de primire la examenele pentru școalele pregătitoare de Ofițeri activi și pentru Liceele militare, se poate cere zilnic la Cercul de Recrutare din Orăștie, — ca și la celelalte cercuri de Recrutare.

„Astra Română” cea mai puternică între Societățile de scos petrol din România, — și-a încheiat socotelile pe anul trecut și arată, la un capital (bani de părășie a întreprinderii) de 225 milioane Lei, un câștig carat de 237 milioane Lei într'un singur an. Așadar mai mare câștigul, decît capitalul. Societatea e streină. Aci să pună statul dări mari!

Pentru tinerii ce aveau scutire dela serviciul armatei. Legea militară, avînd toată bunăvoința pentru tinerii ajunși la vârsta de armată, dar avînd încă de învățat, — da scutire la tinerii dela anumite școli (ca Licee comerciale și Școli de științe de stat), ca să nu-și întrerupă învățătura începută, ci s'o urmeze și s'o sîrșească și numai apoi să-și facă și datorința iată de armată.

Ministerul învățămîntului făcînd cercetări ca să vadă dacă într'adevăr tinerii scutiți își văd de carte, — a aflat cu neplăcere, că mulți nu stau de învățatură, ci își văd de alte treboare, fac negocieri și altele.

Despre ce a aflat, a dat de știre Ministerului de Războiu.

Ministerul de Războiu ne trimite acum, prin Comandamentul Cercului de Recrutare din Orăștie, înștiințare, pentru a o pune în foaie, arătînd că: tuturor acelor tineri, cari în anul școlar 1921—1922 au avut astfel de scutiri și cari nu și-au urmat cursurile (școala) și n'au dat examenele necesare, — li-a nimicit scutirea avută și a poruncit ca ei să intre îndată la trupă să și înceapă slujba de soldați.

Tinerilor înscriși la Universitate (nu la școli medii, ca cele arătate), nu li-s'a cercetat, nici li-s'a atins dreptul de aminare.

La ce au ajuns!

Din »zaiul« bolșevicilor, din Rusia, se dă știrea, că »conducătorii de țară« ne-mai avînd de unde stoarcă aur, — căci ei nu pot merge nicăiri în străinătate nici o zi cu banii lor de hîrtie, decît cu bani de aur, și mai vîrtos nu pot cumpăra nimic decît cu aur ori argint, — după-ce aurul țării l'au păpat, după-ce bisericile le-au jăfuit, luându-le potierle (păharele de cuminecătura) ce erau de argint ori aur, apoi aurul și argintul din icoanele cele pompoase ale bisericilor rusești, — și după ce acum nu mai găsesc nici de acelea, s'au apucat să desgroape pe morții bogătași de prin cripte, știind că au dus cu ei un inel de aur pe deget, un cercel de aur în urechi, — și le jăfuesc și pe acelea!..

Vînzare de vinuri. La 4 August se ține licitație nouă la Direcția Generală a Agriculturii în Cloj (Serviciul fermelor, Piața Guza Vodă 3) pentru vînzarea vinurilor produse în fermele statului la Domeniile Cojocna, Fărădin-de-jos (jud. Hunedoara), Hidig, Ighiu, Diosăg,

Turda și Șimleu. Se vînd 190.000 litri vin. — Amănunte la numita Direcțiune.

Pentru d. secretari și primarii!

A ieșit de sub tipar și se afla de vînzare la „Tipografia Românească” din Deva (lângă casa județană) și la „Tipografia Libertatea” în Orăștie:

Cartea Socotelilor Comunale. ce se cer acum a fi încheiate pe cei 4—5 ani cît nu s'au încheiat.

E scoasă în coale pentru Venite și coale pentru Cheltueli, putînd să se iee pentru fiecare primărie atîtea coale pe cît știe că are de multe venite și cheltueli. Coala cu 1 Leu 60 bani. Pe 1 coală 92 rubrici.

— În 2 zile e gata și

Contul de gestiune,

adeca caetul rezumativ (Zărazămadă) al tuturor venitelor și cheltuelilor, cu toate capitolele adunate la un loc, 8 pagini, 4 Lei.

A se cere la „Tipografia Românească” din Deva și Tip. „Libertatea” Orăștie.

Rugăm pe cetitori a arăta a-cestă vestire dlor secretari (notari) și primarilor.

Poșta Redacției.

Dsale Mihujiiu N. în Margine. Cererea aceea n'are loc în foaie. Pentru toate acele treburi este „Oficiul I. O. V.” (al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor) la scaunul fiecărui Regiment, avînd instanță mai mare „Oficiul I. O. V.” dela scaunul Corpului de Armată. Acolo trebuie să te adresezi, nu la Ministru. A merge să duci cererea în persoana dlui Ministru, înasună a-ți face cheltueli cu un drum la București, de unde te va îndruma tot la I. O. V. al Regimentului ori al Corpului de care se ține văduva și orfanii.

Ca să-ți trimitem napoi actele, trebuie să punem timbru de 2 Lei 10 bani pe scrisoare și 2 Lei taxa de recomandare. Trimite acești bani și țile retrimitem. Nu putem trimite napoi pe cheltueliala noastră acte și scrisori cari ni-se trimit din greșală nouă.

Dsale N. P. în Siria. Sunt lucruri spuse de atîtea ori în fel și fel de forme. Ne bucurăm că voești să scri la foi, dar trimite-ne întimplări din viața poporului, de pildă căji copii din comuna Dv. cercetau școala înainte de război, și cîji azi?, ca să vedem de sporește învățătura în popor ori stă pe loc? Apoi: cîji tineri din comună mergeau la școlle mai mari, la gimnazii (licee), la școlle comerciale, la școli normale (pedagogie), la teologie ori universitate, înainte de război, și cîji merg azi? Și de-o fi spor, faptul va slui ca laudă și încurajare și pentru alții, de-o fi mai rău, vom arăta răul, ca oamenii să-și deie samă de el și să iasă din amorțeală. De poți, trimite astfel de date și din citeva comune vecine. Aceste lucruri se primesc cu plăcere la Redacție, se publică bucuroși și se cetesc cu folos. Credem că vei reuși a ne trimite astfel de scrisori și atunci vei avea bucuria a le vedea publicate. Sau cercetează sporul Românilor de acolo în meserii, în negoț, etc.

Dsale Sim. Boc în Reșița. Cărțile cerute, noi nu le avem. Intrebă la o „Librărie” (prăvălie de cărți) în Caransebeș, Arad, Sibiu, Blaj, Brașov, unde sunt Librării. Dar nici acelea nu-ți vor putea trimite ce ceri: dacă spui numai atîta că: „2 cărți de lege pentru judecată în Tribunal și 2 pentru

ștaer”... În tribunal te judeci pentru pămînt, pentru testament, pentru omor, pentru multe pricină. Pentru toate sunt legi deosebite. Librarului ar trebui să-și spuie care din toate acelea ții lipsește. Și poate care ții lipsește n'o ai în românește, decît în ungurește. Scrie de-ți e bună și în limba ungurească ori nu? Căci la noi să judecă tot după legile ungurești și din acelea numai puține sunt traduse în limba românească. Cărți de „ștaer” (adecă de dări) iară-s deosebite: legea dărilor de stat, a celor de comitat și comunale. Diale care-ți trebuie? Despre toate trebuie să dai lămuriri librarului (negustorului de cărți) cînd li ceri cartea.

D-lui Neag Adam în Hărțăgani. Pentru anunțul scîrmănătoarei vi-s'a spus că taxa de publicare 20 Lei e pentru una dată. De aceea anunțul se pune numai în numărul de față. De vrei să se mai pună, trimiți încă pentru publicările cîte dorești, tot cîte 20 Lei de una.

Dsale I. Pescari, Ghilad. Acele stipendii se vor da la eleve din școlle profesionale de fete din țară. Numai eleve din acele școale vor putea concura la acele ajutoare. Se va publica concurs prin foi de Administrația Fundațiunii. Acolo se va arăta ce documente se cer. La nici un caz eleve dela alt-fel de școli, nu pot cere din acele ajutoare. Gîndul frumos: de a ajuta pe fetele dela „școlle profesionale” de fete, unde se învață lucruri foarte de folos pentru viața casnică — nu numai știință și domnie.

Concurs.

Pentru arangarea unei odăi pentru inspectorii școlari la liceul din Orăștie, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție a acestui anunț. Aranjamentul va consta din 1 dulap, 1 pat cu mîtrașe, 4 scaune, 1 taburet, cu sticlă, 1 masă, 1 spălător, 1 cuier, 1 otoman, 1 sobă, 2 perne cu pene, 4 fețe de pernă, 4 ciarșafuri, 1 plapomă, 4 ștergare, 1 covor de pat, 1 covor pe jos, 1 perdea. Ofertele în scris (eventual oral) vor fi trimise subsemnatei Direcțiuni. Se va indica prețul separat la fiecare obiect.

Direct. liceului „A. Vlaicu”.
(533) 1—2

Invitare.

Avem onoare a invita acționarii „Institutului de credit al Industrieșilor și Economilor, societate pe acții”, în localul „Hitelszövetkezet”, la

adunarea generală, constitutivă, care se va ținea la 20 Iulie 1922, oara 10 a. m. Hațeg, la 29 Iunie 1922.

Su stimă:

Fondatorii.

OBIECTE:

1. Statorirea, că capitalul fundamental e asigurat prin subscrieri și vărsări suficiente.
2. Crearea statutelor.
3. Alegerea președintelui pe 3 ani
4. Alegerea alor 15 membri în comitetul de supraveghere pe 1 an.
5. Absolvarea fondatorilor.
6. Propuneri. (534) 1—1

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații, în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Punere de danturi. (479) 8—10

La notariatul Peștișul-Mare se caută un cancelist pe data de 1 August a. c. Reflectanții sunt rugați ca până în 20 Iulie n., să-și înainteze cererea acestui oficiu, cu eventualele acte — menționând condițiile de salar pe lângă cari vor să fie angajați.

Oficiul not. cercual Peștișul-Mare (plasa Deva). (532) 1-1

2 învățacei.

În prăvălia mea de manufactură și băcănie să primesc 2 băieți din casă bună cu 1-2 clase de liceu.

Ioan Ursica, Zlatna (jud. Alba Iulia). (517) 3-3

Scărmănătoare de lână.

un darac, și un „dup“ aparținător scărmănătoarei, toate în stare bună, în lucrare, — se află de vânzare la subscripșul. Se pot vedea lucrând ori-când.

(516) 1-1 Neag Adam, în Hârșigani, p. Baița (I. Deva).

REGATUL ROMÂNIA
Județul Hunedoara. Primăria orașului Deva.

Nr. 2587/922

Publicațiune.

Primăria orașului Deva (județul Hunedoara) aduce la cunoștința generală, că în ziua de 29 August 1922, orele 10 a. m. se va ține licitație publică verbală, împreună cu oferte scrise, la Primăria orașărească din Deva (sala Nr. 1) pentru esarândarea hotelului „Crucea Albă“, și tot în edificiul acesta pentru local de cofetărie, pe un timp de 6 ani, începând din 1 Ianuarie 1923, care a fost distrus prin incendiu în anul 1921 iar reedificarea lui este de prezent în curgere, terminându-se complet cu finea Novembre a. c.

Edificiul va fi edificat cu două etaje, modern, corăspunzător recerințelor și tot localul va fi provăzut cu apaduct, va consta din cafenea, bufet, 42 camere de locuit și toate apartamentele necesare, eventual și și 2 camere pentru locul de cofetărie, având hotelierul esarândator prioritate.

Prețul de strigare a hotelului anual e 200.000 Lei (două sute mii), iar a cofetăriei 25.000 Lei (douăzeci și cinci mii). Ofertele se fac separat pentru hotel și separat pentru cofetărie. Arendatorul e îndatorat să provadă hotelul, camerile din hoțel și cofetăria, cum obilarul necesar.

Condițiunile se pot vedea în orele oficioase în biroul Primăriei orașărească din Deva.

Deva, la 2 Iulie 1922.

August Herbay, primar.

(531) 1-2

Mașini și unelte pentru prelucrarea lemnului și pentru fabricarea de coșciuguri (sistie) pentru ateliere de tâmplărie

Patent „Zimmerman“! — Construcție modernă, reîntrecută. Cea mai mare capacitate de prestare. Intrece ori-ce fabricație de concurență; garantează pentru o funcționare rentabilă și mai ieftină decât toate celelalte invenții de puțina preț.

Reprezentanța generală:

(514) 2-3

„SCHIEB“, Fabrică de mașini, sac. pe acții, Sibiu.

Aviz!

Mi-au sosit **Cruce și Monumente de marmoră.**

Prețuri ieftine!

(502) 3-3

Simion Ștef, măestru petrar, Orăștie

Aviz! Fac cunoscut, că la fi-rezul-șoșgâr din Șibot, (Alkenyer) unde se află încă tot felul de scânduri de brad, lețuri, lemne rotunde și lemne de edificat. Vinzarea în mic (detali) se face de acum înainte numai **Mercuria și Jota!** Cine are lipsă de material, să și-l procure, căci în scurt timp se închide vinzarea.

Am peste una suită vagoane țigla mare dela renumita firmă Bohn — Jugoslavia 1/233 și de cea de Lugoș. Țigla mică de Lugoș, foarte bună, o vind cu 700 Lei mla ab Orăștie.

Petri de moară sistem francez pentru moară de foc și de apă.

Toată marfa de mai sus o pot liferă îndată la oricare gară, cu vagoanele, cu preț moderat.

Teodor Vulcan

(516) 2-3

Orăștie, Telephon 30.

Nr. 686/922 adm.

Publicațiune de licitare.

Comuna Căstău pl. Orăștie dă în arândă dreptul de vânat și pescuit prin licitație publică pe durată de 3 ani începând cu ziua de 15 August 1922 până la 14 August 1925 incl. Licitația se va ține la 6 Aug. 1922 în localul primăriei comunale.

Condițiunile de licitație se pot vedea în orele oficioase.

Primăria comunală:

Căstău, la 5 Iulie 1922.

Ioșif Stănease, Ioan Teotescu, notar. (528) 1-1 primar.

Nr. 687/922, adm.

Publicațiune de licitare.

Comuna Șibișel pl. Orăștie dă în arândă dreptul de vânat și pescuit prin licitație publică pe durată de 3 ani începând cu ziua de 15 August 1922 până la 14 August 1925 incl. Licitația se va ține la 7 Aug. 1922 în localul primăriei comunale.

Condițiunile de licitație se pot vedea în orele oficioase:

Primăria comunală:

Șibișel, la 5 Iulie 1922.

Ioșif Stănease, Grigorie Davidesc, notar. (527) 1-1 primar.

Banca Centrală

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ, SOCIETATE PE ACTII
Centrala Cluj, Str. Regina Maria, 6. Edificiul propriu. — Telefon: 783 și 133.

Filială principală: Sibiu str. Cisnădiei 7, etaj. II-lea
Capital Lei 50 milioane. Fond de rezervă L 16 mil.

Legături directe cu străinătatea

Mari magazii de mărfuri la toate filialele.

EXPORT-IMPORT

Secția de mărfuri și Secția de cereale importă și exportă, cumpără și vinde tot felul de mărfuri coloniale, de băcănie, textile, cereale și produse agronomice.

Secția de Bancă și Secția industrială se ocupă cu tofelul de afaceri bancare, finanțializează, nașionalizează și crează noi rami de industrii.

Secția de organizare și secția Americană fac acviziția și propgandă convenită, dau informațiuni și sfaturi binevoitoare gratuit tuturor acelor cari li-se adresează.

Asignate și cecuri americane, dolari,

precum și libele de depunere dela atite bănci streine, se primesc spre încasare, aducându-se banii la noi fără cheltulală și eliberându-se imediat libel de depunere.

Pentru Depuneri spre fructificare dăm:
in Cont-curent 4 1/2% netto
pe libel de depunere cu abdicere reglement. 5% - 5 1/2% netto
depuneri cu termen fix de 1 an și sume mai mari 6% netto.
(511) 2- Darea după interese o plătește Institutul.

Dolari, asignate și cecuri americane, se primesc spre încasare și depunerile se primesc spre păstrare și fructificare totdeauna sub cele mai favorabile condițiuni la:
Banca Centrală Cluj str. Regina Maria Nr. 6.
Banca Centrală, Filiala Alba-Iulia (fosta bancă „Iulia“)
Banca Centrală, Filiala Arad Piața Boșos Béni Nr. 3.
Banca Centrală Filiala Hațieg, (f. bancă „Hațiegana“)
Banca Centrală, Filiala Oradea-mare, (f. b. Sentinela)
Banca Centrală, Filiala Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 7. II.
Banca Centrală, Filiala Turda, (f. bancă „Arleşana“)

Sprrijiniți BANCA CENTRALĂ căci este cel mai mare Institutul industrial și comercial al nostru, înființat cu capital curat românesc-ardelenesc. — Prin muncă neobosită și chiverniseală cu rost și-a creiat în scurtă vreme un loc de frunte.

Atențiune!

Pentru doritorii de a cumpăra case: Pensioniști, americani, etc.

3-3 (497)

Cine vrea să albe în Orăștie o casă cu curte mare, cu fântână cu apă bună și o grădină prea frumoasă, — alcea le află.

Cine vrea la casă o pivniță bună, grajd mare, și alte edificii economice, — alcea le află.

Cine vrea să locuiască într'o stradă frumoasă, plăcută și să albe încă un loc cătră stradă, unde poți edifica altă casă, — acela să grăbească să o cumpere, până nu-i vandată.

Tot la subscrișul să mai află de vânzare: încă 3 case mai mici: una în str. Bisericii vechi, cu grădină mare, — iar două în str. Bisericii nouă.

Informații să se ceară dela Eugen Sabo
Orăștie, str. Bisericii nouă Nr. 19.